

OSNOVNI PODACI IZ MOJE AUTOBIOGRAFIJE

Curriculum vitae

UDK : 929 Franić, F.

Rođen sam 29. prosinca 1912. u, sada gradu, Kaštelima i, da ga tako nazovem, gradskom kotaru Kaštel Kambelovcu, od oca Ante Franića, zvanog Tonkić, američkog radnika (Chicago), i majke Ivanice, rođ. Krokar, kućanice. Krstio me župnik rodnog mi mjesta don Jerko Jerkunica, 12. siječnja 1913.

Pučku školu završio sam u rodnome mjestu kroz četiri godine, a onda sam 1923. pošao s djetinjским oduševljenjem u splitsko Biskupsko sjemenište, gdje sam završio osam razreda Biskupske klasične gimnazije s pravom javnosti s velikom maturom. Odmah nakon mature nastavio sam svoje školovanje za svećenika u Međudijecezanskoj visokoj bogoslovskoj školi 1931. Nakon završene druge godine te škole, u listopadu 1933. godine, pošao sam, zanesen željom da se potpuno predam Bogu, u novicijat Družbe Isusove u Zagreb. Taj sam novicijat završio u dvije godine, od jeseni 1933. do rujna 1935., vježbajući se u ozbilnoj i strogoj isusovačkoj askezi. Nauk i vježbe, posebno vježbe takozvanog trećeg stupnja poniznosti, odlično su mi poslužili u mojoj biskupskoj službi u dijalogu s komunistima i u dijalogu u samoj Crkvi.

Zbog zdravstvenih razloga vratio sam se u svoju splitsku Visoku bogoslovsku međudijecezansku školu i tu završio svoje bogoslovske studije u lipnju 1937. Svećeničko sam redenje primio na Božić 1936., od splitskog biskupa mons. Kvirina Klementa Bonefačića. 1937./38. vršio sam službu starijeg prefekta u Dječaćkom biskupskom sjemeništu u Splitu. Od 1. svibnja do 30. studenoga izvršio sam šestomjesečni vojni rok, propisan za bogoslove i svećenike, u zagrebačkoj vojnoj bolnici u Vlaškoj ulici. Tada me je biskup dr. Kvirin Klemet Bonefačić poslao u Rim sa zadatkom da steknem doktorat iz dogmatskog bogoslovlja kroz tri godine. Dana 2. studenoga 1938. već sam bio u Hrvatskom papinskom zavodu sv. Jeronima u Rimu i na vrijeme se upisao u filozofski tečaj treće godine, da tako nadoknadim manjkavu filozofsku izobrazbu stečenu u Splitu. Pošto sam uspješno položio te ispite, sljedeće sam godine, 1939./40., morao polagati licencijat iz čitave teologije iz knjiga koje su se upotrebljavale na Gregorijani, a te su bile barem tri puta opširnije nego one u Splitu. Pošto sam uspješno položio i taj propisani licencijat, u sljedećoj godini, 1940./41., upisao sam se na tečaj za doktorat iz teologije. Tečaj sam uspješno završio i danonoćno, mogu reći, pisao svoju doktorsku disertaciju *O istočnoj pravednosti i o istočnom grijehu prema nauku blaženoga Ivana Duns Scota*, uspoređujući taj nauk s

naukom svetog Tome Akvinskog. Disertaciju sam napisao na latinskom jeziku, kojim sam dobro vladao i položio prvu fazu te obrane 11. srpnja 1941. Budući da su zamjerke profesora na toj prvoj obrani bile neznatne, mogao sam ih brzo uvažiti kod kuće u Splitu, unijeti ih u tekst i dobiti dozvolu od Gregorijane da disertaciju pod njezinim imenom smijem izdati, uz njezin "nihil obstat" i uz "imprimatur" moga biskupskog ordinarija, mons. Bonefačića, te je tiskati u Splitu u biskupijskoj Leonovoj tiskari, koju su komunisti oduzeli 1945. ili 1946., ne sjećam se. Svoju sam doktorsku disertaciju poslao, u dva primjerka, Gregorijani i od nje dobio doktorsku diplomu i pravo da se u Crkvi služim titulom "Dr.".

U jesen 1941. imenovan sam od biskupa Bonefačića profesorom vjeronauka na Biskupskoj klasičnoj gimnaziji u Splitu. Ali fašistički režim, koji je aneksijom Splita, Kaštela, Trogira, Šibenika i Zadra s otocima bio uspostavljen u tom dijelu Hrvatske, priznao je doduše pravo javnosti našoj Biskupskoj klasičnoj gimnaziji, ali je otpustio iz službe tri onda mlada svećenika profesora koji su smatrani pogibeljnima za brzu talijanizaciju našeg sjemeništa: prof. don Rafaela Radicu, prof. Janka Pavlinovića i prof. Franu Franića. Tako smo nas trojica svećenika postali "žrtve fašizma". Pošto je fašistički režim dokinuo splitsku Visoku bogoslovsku školu, morali su naši bogoslovi s anektiranog područja otići u zadarsku Teologiju, koja je već odavno bila potalijančena. Mi smo ipak ilegalno započeli studij na splitskoj Teologiji u jesen 1942, nadajući se skorom padu Italije. Ja sam bio imenovan asistentom na toj našoj Teologiji za dogmatiku, a profesora koji bi držao tu katedru nije bilo.

U jesen 1943. pala je Italija i mi smo javno otvorili našu Teologiju u Splitu i počeli punom snagom podučavati naše đake. Ja sam postao, s vremenom, nosilac katedre za dogmatiku, poslije sam predavao, zbog nedostatka profesora, mnoge predmete, kako se vidi iz izvještaja dr. Marcelića, objavljenog prvi put u *Crkvi u svijetu*. Međutim, komunistički je režim, koji se je ustalio u Splitu u jesen 1944., sudskom odlukom suspendirao rad naše Teologije na šest godina, a tako i rad našeg Biskupskog sjemeništa i Biskupske klasične gimnazije, zbog "protunarodnog rada". Ta je zabrana donesena u prvoj instanci 1954. i konačno je donesena u drugoj instanci, negdje u kolovozu 1956.

Komunističke vlasti zauzele su zgradu jednoga i drugog sjemeništa i privatno nam rekle da više nikada te naše škole neće proraditi.

Dana 24. rujna 1950. papa Pio XII. imenovao me pomoćnim biskupom biskupa Bonefačića. U crkvi Gospe od Zdravlja u Splitu ređen sam za biskupa 17. prosinca 1950. Nastavio sam biti profesorom na našoj Interdijecezanskoj teologiji kao biskup i poslije kao nadbiskup sve do u jesen 1980. Nikada nisam uzeo ni jedan

novčić za svoje profesorsko djelovanje pa ni sada hotimično ne uzimam mirovinu za svoju 38-godišnju profesorsku službu. Na kraju svojega profesorskog djelovanja dobio sam jednodušno priznanje od profesorskog zbora naše Teologije: imenovan sam redovitim profesorom Teologije u Splitu *honoris causa* - počasnim redovitim profesorom, s pravom da budem uvršten svake godine u popis redovitih profesora te škole i da održim po koje predavanje na školi. To je običajno pravo na svim sveučilištima i visokim školama u svijetu.

Dan nakon što sam bio posvećen za biskupa, biskup Bonefačić imenovao me generalnim vikarom splitske i makarske biskupije.

Odmah sljedeće, 1951. godine, partizanski vojvoda u II. svjetskom ratu i predsjednik Oblasnog odbora za čitavu Dalmaciju Vicko Krstulović pozvao me na razgovor. Razgovarali smo o uređenju odnosa između Crkve i države kod nas i u Hrvatskoj. Krstulović je obećavao slobodno djelovanje Crkve u našem društvu, povratak nacionalizirane biskupske palače (naši su se splitski komunisti htjeli pokazati najvjernijim boljševicima pa su jedino oni u ex-Jugoslaviji nacionalizirali svome biskupu njegovu palaču, stoga sam morao stanovati u jednom apartmanu nacionalizirane biskupske palače, a biskupska rezidencijalna palača nije denacionalizirana ni do danas), obećavao je visoku mjesečnu plaću i visok ugled u društvu, itd.

Da ne duljim, pri kraju druge godine tih "prijateljskih", dosta čestih, razgovora, koji su se vodili sa znanjem i uz odobrenje biskupa Bonefačića, ali koji nisu bili popularni, drug Krstulović je tražio od mene, u rujnu 1952., pred zasjedanje BKJ da podržim "Staleško udruženje katoličkih svećenika" jer da to udruženje ima svrhu otcjepljena naše Crkve od rimskog pape i uspostavljanje Hrvatske katoličke crkve u Zagrebu, s hrvatskim patrijarhom na čelu. Ja sam, naravno, to odbio i tako se poveo za primjerom zagrebačkog nadbiskupa, poslije kardinala, Alojzija Stepinca i mostarskog biskupa Petra Čule. Komunisti nisu mene zatvorili, nego su mi zatvorili oba sjemeništa, kako sam netom spomenuo, a to je bio za mene teži udarac nego da su mene zatvorili.

Ipak su mi splitski komunisti ponudili, prije nego su zatvorili naša dva sjemeništa, "častan kompromis": da ne moram ukinuti zabranu učlanjivanja svećenika u "Staleško svećeničko udruženje" pa ni dekret o sankcijama, nego samo da NE PRIMJENJUJEM SANKCIJE. Ali ja sam znao mišljenje biskupa Bonefačića, Svetog Oca Pija XII. i kardinala Stepinca o tim udruženjima pa nisam prihvatio taj kompromis. A i osobno sam bio čvrsto uvjeren da je ta udruženja osnovao Staljin, kako se je izražavao biskup Bonefačić, taj stari "dalmatinski leopard" zajedno s još druga dva "dalmatinska leoparda", biskupima Ćirilom Banićem i Mihom

Pušićem, bez kojih do zabrana spomenutih udruženja ne bi bilo došlo u BKJ.

Progoni koji su nastali protiv mene, nakon što sam donio sankcije i primjenjivao ih protiv svećenika koji su se već bili učlanili u ta udruženja (bilo ih je četiri), poznati su našoj javnosti pa ih ovdje neću opetovati. Ostao sam živ, ali mi je majka od toga naglo umrla. Umirući, bolno mi je zavapila: "Sinko, neka te ubiju komunisti, ali im nemoj popustiti!" To je bio vapaj čitave naše povijesne pripadnosti katoličkoj vjeri i kulturi, počevši od prvog pokrštenog kneza na Gospinu Otoku u Solinu, vjerojatno kneza Porina-Borne pa do kardinala Stepinca.

U prosincu 1959. na smrt sam se razbolio i liječio se u zagrebačkim klinikama sve do kraja srpnja 1960.

U Zagrebu sam, kao rekonvalescent, dočekaao imenovanje za člana Predkoncilske teološke komisije u kojoj sam sudjelovao dvije godine. Na početku zasjedanja Koncila imenovan sam za člana Koncilske doktrinarne komisije, u kojoj sam djelovao do kraja Koncila. O tom svom djelovanju već sam napisao svoje *Uspomene*, prevedene na francuski, pa se nadam, s pomoću Božjom, objelodaniti ih, s dokumentacijom (18 govora u Koncilu i izbor iz samo pismenih intervenata predanih Tajništvu Koncila), što prije, u Književnom krugu u Splitu, koji je tu knjigu od mene zatražio.

Sada ću ukratko zabilježiti važnije službe koje sam obnašao kao biskup.

Dva puta sam izabran za potpredsjednika Biskupske konferencije Jugoslavije, a za predsjednika doktrinarne komisije izabiran sam od svršetka Koncila do svog umirovljenja za čitavu ex Jugoslaviju, osim jednog prekida (na tri godine) koji sam sâm tražio. Predsjedao sam povremeno i drugim vijećima BK ex-Jugoslavije. Dva puta sam imenovan od Svete Srtoloe za člana vijeća Kongregacije za proglašenje svetih. Tajnik te kongregacije, mons. Casoria, kada je bio imenovan kardinalom, ponudio mi je da će me predložiti za svoga nasljednika, ali sam zahvalio rekavši: "Tko mi je pojeo meso, neka mi pojede i kosti."

Poslije Sabora poveo sam dijalog u smislu koji je zacrtan od II. vatikanskog sabora, a osobito za to da oslobodim zgrade Malog i Velikog sjemeništa u Splitu i da dobijem razne dozvole za gradnju crkava u biskupiji, posebno za gradnju konkatedrale sv. Petra, za koju sam tražio dozvolu gradnje 20 godina: u Splitu, Zagrebu, Beogradu i u samome Rimu. Taj je dijalog bio nepopularan pa su ga moji kritičari u Splitu, Zagrebu i Mostaru krivo rastumačili i optužili me u Vatikanu da sam se udružio s komunistima da srušim Crkvu. Da sam spasio živu glavu, to jest da nisam svrgnut s nadbiskupske stolice splitsko-makarske, imam zahvaliti jedino svetom ocu Ivanu Pavlu II. To se je dogodilo prije ravno 10 godina,

pred moju zlatnu misu. Bogu hvala na svemu! Opraštam svima i molim od svih oprostjenje za moje ljudske nedostatke.

Ako još dodam ovim kratkim autobiografskim podacima da sam bio imenovan apostolskim administratorom splitske i makarske biskupije i preuzeo upravu od mons. Bonefačića, koji je sam zatražio od Svete Stolice razrješenje od biskupske službe zbog poodmakle dobi (84 godine), 26. lipnja 1954., zatim imenovan rezidencijalnim biskupom splitske i makarske biskupije 24. prosinca 1960.; imenovan sam zatim prvim nadbiskupom i metropolitom splitsko-makarske obnovljene nadbiskupije, 27. srpnja 1969.; umirovljen, zbog navršene kanonske dobi, 10. rujna 1988.; imenovan apostolskim administratorom splitsko-makarske nadbiskupije, 10. rujna 1988, do preuzimanja upravljanja nadbiskupijom splitsko-makarskom moga nasljednika mons. Ante Jurića, 16. listopada 1988. Dakle sam faktično stupio u stanje mira 16. listopada 1988, prekoračivši kanonsku dob, propisanu za umirovljenje biskupa, 9 mjeseci i 18 dana. Umirovljen sam dakle od Svetog Oca Ivana Pavla II.

Prvih dviju godina umirovljenja pomagao sam svome nasljedniku pri krizmanju, a onda sam još dvije godine krizmao u konkatedrali sv. Petra. Nakon navršene 80. godine života nisam više nigdje ni krizmao ni sudjelovao u bilo kojoj vanjskoj proslavi, to jest od 29. prosinca 1992.

Još bih dodao da sam sudjelovao u Djelu Marijinu (fokolarini) od 1960. do danas; da sam svjedočio za istinitost međugorskih poruka i Gospinih ukazanja od 1981. do danas; da sam svjedočio i da danas svjedočim za istinita nadnaravna ukazanja i istinitost poruka gđe Vasule Ryden: da sam pokrenuo izlaženje časopisa za intelektualne razgovore *Crkva u svijetu* i bio njegovim glavnim urednikom od 1966. do 1969.; da sam pokrenuo tri međunarodna znanstvena simpozija o hrvatskoj crkvenoj i društvenoj povijesti i da su akta tih simpozija objelodanjena u tri zbornika.

Tako je naša nadbiskupija pridonijela kulturi našega hrvatskog naroda u vrijeme komunističkog režima.

Dodajem na kraju da sam pokrenuo uvođenje dvaju marijanskih blagdana u naš dijecezanski proprium: Gospe Velikoga hrvatskoga krsnog zavjeta i Ranjene Gospe. Nadbiskupsko vijeće za liturgiju je sastavilo, pod predsjedanjem prof. o. fra Bernardina Škunce lijepe liturgijske tekstove, don Marijan Čagalj je spjevao krasne himne za Božanski časoslov (tekstovi su tiskani samo za jedan blagdan), ja sam sve to preveo na latinski i s molbom uputio Svetoj kongregaciji za bogoštovlje, koja je odobrila tekstove i blagdane: blagdan Gospe Velikoga hrvatskoga krsnog zavjeta za 12. rujna kao uspomenu na veliku splitsko-solinsku proslavu 11. i 12. rujna 1976. i 23. siječnja za blagdan Ranjene Gospe, kao spomen na najteže bombardiranje Splita, 3. siječnja 1944. U propovijedima

mi spominjemo i ostale žrtve svih hrvatskih ratova i stradanja, iako u samoj zbornoj molitvi toga blagdana stoji da se molimo da Bog dade vječni pokoj žrtvama koje su poginule u "ratnom vihoru", tj. u Drugom svjetskom ratu, i da Bog dade, po zagovoru Ranjene Gospe, MIR među živim ljudima. Stoga je u govorničkoj praksi prikladno da Ranjenu Gospu nazivamo i Kraljicom Mira među mrtvima i živim ljudima, a posebno da Ranjenu Gospu zazivamo kao posrednicu za mir u našoj domovini. Liturgijski tekstovi obaju blagdana mogu se upotrebljavati u slobodne dane, u svim našim crkvama.

Mislim da sam ukratko, ali ipak opširnije nego bilo gdje do sada ocrtao svoj životni tijek (*curriculum vitae*). Ne preostaje mi nego da se molim Ocu Nebeskome da me po zagovoru svoga Sina, našega Otkupitelja Isusa Krista, i Bogorodice vazda Djevice Marije, majke i slike Crkve, primi u svoje nebesko kraljevstvo, gdje će biti:

sine nocte dies - dan bez noći

sine lite quies - počinak bez svađe.

Opraštam svima sve! Molim sve, oprostite i vi svi meni sve.
Hvala.

Split, na blagdan Gospe Velikoga hrvatskog krsnog zavjeta i
Rođenja Marijina: Male Gospe, 8. rujna 1996.

Mons. Frane Franić,
nadbiskup metropolit splitsko-makarski u miru